

מקח טעות

שבוע א'

- ◀ שו"ע חו"מ סי' רכ"ח סעי' ו' – ואין לגנוב דעת הבריות (2)
- ◀ שו"ע חו"מ סי' רל"ב סעי' ו' (2)
- ◀ שו"ע חו"מ סי' רל"ב סעי' ג', וסמ"ע ס"ק י' (2)
- ◀ משנה למלך הלכות מכירה פט"ו ה"ג – ואין ספק (2)
- ◀ נתיבות המשפט סי' רל"ב חידושים אות ה' (3)
- ◀ חכמת שלמה סי' רל"ב (חלקים מדבריו) (3-4)
- ◀ שו"ת שבות יעקב ח"ג סי' קס"ט (4)
- ◀ סמ"ע סי' רמ"ה ס"ק ט"ז (5)
- ◀ כסף הקדשים סי' רל"ב סעי' ג' (5)
- ◀ ערוך השלחן סי' רל"ב סעי' ה' (5)

שבוע ב'

- ◀ שו"ע חו"מ סי' רל"ב סעי' ג' (6)
- ◀ שו"ת שבות יעקב ח"ב סי' קס"ו (6)
- ◀ שער המשפט סי' רל"ב אות ב' (7)
- ◀ גליא מסכת סי' י' ד"ה אך גבי טענת (7)
- ◀ פתחי תשובה חו"מ סי' רל"ב אות א' (8)
- ◀ ערוך השלחן חו"מ סי' רל"ב סעי' ד' (8)
- ◀ שו"ת מהרש"ם ח"ג סי' קכ"ח ד"ה ע"ד (9)
- ◀ שו"ע חו"מ סי' רל"ב סעי' ד' (9)
- ◀ ערוך השלחן חו"מ סי' רל"ב סעי' ו' (10)
- ◀ שו"ת הרדב"ז ח"ג סי' קל"ו (עד ד"ה והוי ידע) (10 – 11)

שו"ע חו"מ סי' רכ"ח סעי' ו'

ו' ס' אסור לרמות בני אדם במקח וממכר או לגנוב דעתם כגון ז' אם יש [ד] מוס במקחו צריך להודיעו ללוקח פ' אף אם הוא עכו"ם לא ימכור לו בשר נכילה כחזקת שחוטף ס' ואין לגנוב דעת הבריות ברכרים שמרא' שעושה חו"מ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 180 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שו"ע חו"מ סי' רל"ב סעי' ו'

ו' [יג] כ' כל שהסכימו עליו ג' בני המדינה שהוא מוס שמחזירים בו מקח זה מחזירין וכל שהסכימו עליו שאינו מוס ה"ז אינו מחזיר בו [יג] אלא אם פירש שכל הנושא ונותן סתם על מנהג המדינה הוא סומך :
חו"מ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 189 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שו"ע חו"מ סי' רל"ב סעי' ג'

ג' [ה] (ג) ס' המוכר לחבירו [ה] קרקע או עבד או בהמה או שאר מטלטלין ונמצא במקח מוס שלא ידע בו הלוקח מחזירו אפי' לאחר כמה שנים שזה מקח טעות הוא והוא שלא ישתמש במקח אחר שידע במוס [ו] י א' אבל (ס) (פ) אם נשתמש בו אחר שראה המוס ה"ז מחל ואינו יכול להחזיר :
חו"מ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 188 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

סמ"ע ס"ק י'

י' אבל אם בשתמש בו. וסמ"ע ס"ק י' דבר שהלוקח יכול להבחינו לאחר כגון שיכולין לנסות ולטעמו ולא הקפיד לעשות כן והמוכר תכר לו סתם אינו חוזר כ"כ הפ"ט טס :
חו"מ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 189 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

משנה למלך הל' מכירה פט"ו ה"ג

פט"ו ג' ובן המוכר לחבירו קרקע וכו'. מ"ש ה"ה ז"ל בשם יש מי שכתב שאם היה הדבר שהלוקח יכול להבחינו לאחר ולא הקפיד לעשות כן שאינו חוזר. נראה בעיני שאם היה המקח בהקפת המעות כיון שהלוקח עדיין מעות המוכר צידו י"ל דמס"ה לא הקפיד הלוקח לנסותו מיד ולעולם לא מחיל. ומלכד דמילי דקצרא נינהו דפוטריס בלא כלום א"ל וראיה לדבר ממ"ש בעה"מ שער ז' גבי טענו חטים והודה לו בשעורין דפטור אף מדמי שעורים מטעמא דכיון דתבעו חטים לחוד הרי מחל על השעורים ומוכח בגמרא דאי תפס המוצע דמי שעורים לא מפקינן מיניה וכחב הרב הנזכר דדוקא היה תפוס בשעה שצא לצ"ד דכיון שהיה ציד הטוען חטים דמי הנתבע לא חשש עליו לטעון דמי השעורים ולא מחיל. ה"ג גבי מוס כיון דכל טענתו לא הוי אלא משום מחילה איכא למימר דלא מחיל כיון שמעות המקח צידו וכ"ש הוא דאזתה תפיסה היא מדמי המקח עצמו. וראיתי להרב בעל פני משה ז"ל ח"צ בסוף תשובותיו שכתב בזה ולא ירד לחלק בין כשהלוקח מחזיק עדיין בדמי המקח או לא ודבריו ממוהים וז"ע. ואין ספק דיש מי שכתב שהציא ה"ה חולקים עליו יב (קנין) משה בן מימון (רמב"ם) עמוד מס 52 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

נתיבות המשפט סי' רל"ב חידושים סק"ה

[ה] אם נשתמש בו. והוא הדין אם הוא דבר שהלוקח יכול להצמינו או לטועמו ולא הקפיד, אינו חוזר (סמ"ע ס"ק י'). ועיין ציפורים (ס"ק א') דזה הוא דוקא גם כן כשנשתמש בו אחר שהיה יכול להצמינו. ואם לא היה יכול להחזירו, כגון שאין המוכר צדימו, והוא דבר שעושה ואוכל, יכול לחזור בו אפילו נשתמש בו כדי שיעשה ויאכל. ובאונאה כשהוא יותר משתות דמי למום, ובשתות לא מהני אם נשתמש בו כיון שקנה אותו וצלו [אם נשתמש בו אחר או עבר או בהמה או במקח מום שלא ידע לאחר כמה שנים, שזה לא ישתמש במקח אחר] אם נשתמש בו אחר

סי' רכז-רצ לורב"ב, יעקב בן יעקב משה עמוד מס 43 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

חכמת שלמה סי' רל"ב סק"ג תחילת דבריו, ובא"ד

סעי' ב, אבל אם נשתמש בו זכר. כיצד מ' במס' פ"ג בשם רבינו דבר שיכול לנסותו לאחר ולטעמו וכו'. כלפניו דהיינו דוקא דבר שצריך בו שכיח. כגון כיון דשכיח שיס' נפשו תופץ או כדומה לזה דשכיח כי' המוס לכן נזהר סו"ל לאמיק ארעחא ולטעמו ולנסותו אבל דבר שאין חלי בו כצורך ונסותו לא סו"ל לאסוקי אדעחא כלל שיש בו צורך לנסותו כל כה"ג כי' נקח טעות כיון שחזק לו מן הסעות ח"כ וזכרון כסדרא. ומדי דבריו נזהר אלוהי' מ' שיש לעיין כפי' חו"מ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 188 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

החם אי' לחזור בו. ראיתי גם כ"מ לפיכך מליטא ז"ל שכתב דם דוקא שכתבם בו אחר שמים יכול להצמינו פו"מ. ומגם אף לפי דבריו כדלעיל דלא צריך נשתמש בו דבר גופו שסמוס בו רק כל מקום מקח אחד בידד המורה וכדומה ומכר פסח מקלח וח"כ קומץ בסמוס דמי' בו מוס. וק"מ יכול להצמינו לאחר דמל כיון דקנסו בידד ח"כ שיש לו להצמינו אולי מקלחם לא טובים. וכיון דלא כנחין כולם ונשתמש במקח כזה מל. דברי פיקר רחיות מלו ס' מוכרי פסלים נמק' מ' מירם ופדברי כחוס' וז"ל אין לנו רק

אם לא נשתמש נמקח סוס כלל. אבל אם נשתמש במקח סוס י"ל כיון דמי' יכול להצמינו כל המקח ולא הבחין מחל וסבו דלא לנסיף סלס סוף ובעיקר דברי סמ"מ כפי' אינו כדל' לי דמלצון סמ"מ פליון על מ"ס המזכר אם נשתמש בו מכתב ופ"ס וכו'. מוכר דל"ל כוס נשתמש ומס מקלחם סמל"ת כמ"ס מ' מכירם דברי אסוי' בראש המוס צמין נשתמש בו זכ. לק"מ דבראש המוס ונשתמש מיורי אסוי' אם לא שיש יכול להודיע לממוכר שהמוכר

חו"מ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 190 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

חו"מ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 189 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

המשך בעמוד הבא

המשך חכמת שלמה סי' רל"ב סוף דבריו

איןנו נכחן ולא ביה אשור להחזירו מ"מ
אם נשחטם בו מחל. אבל אם לא
נשחטם בו לא מחל ומה שלא כוונתו
בזון ולא כ"י המוכר שם אבל כפי
והסמ"ע פיירי כפי המוכר שמו ופי'
יכול להודיעו אז חף אם לא ראבו ורק
דמיס יכול המוכר להכחינו מחל. או
י"ל להרחיק פיירי חף שלא נתן מעות
פדין כזה אין ראיה כזה שחשק דמך
דלא נתן המעות בזה כפינו נשחטם
צ"כ אבל כפי"ע וסמ"ע פיירי נכחן
המעות אז חף שביס רק יכול להכחינו
מחל ומ"ס ראיה מדברי הקו"ם צ"כ
צ"כ אין במחל"ס לא דק דברי הסמ"ע
בזה רק בלא המוכר מנר לו מחס.

אבל אם פירש לו שפול סוב מחדש ולא
סוד מחילס חף שביס יכול להסותו.
וא"כ הקו"ם פיירי במנר לו אין וסמ"ע
אין כ"י פיירי סוב ולא פיירי סובן מחס
לשון אין פיירי אין ולא סמ"ע או ריחו
סובן כזה אין קפידא אם שביס יכול
להכחינו לכך לרמ"י אחר כבוד מורמו
אל בגאון בעל נה"מ יכול פס שחידש
ואין לנו אלא דברי הנ"מ וסמ"ע
דפסותו בגלמ"ד נכון נה"מ י:

ח"י"מ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 191 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ח"י"מ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 191 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שו"ת שבות יעקב ח"ג סי' קס"ט

שאלה כח"ט אי שלקח סך חמשים חמשים בגדים ואלוהן בגדים כס'
מקצרים נחל"ו בסומר ואין דרכם לפתוח כי פי'
במחשבת חוקים עד שיבאו כלוקחים ליקח אחס אל אחת שאלו סוכהין אחס
ולקח משמטון בגדים באמונה שיהיו לו ריוח של כל חמשה וחמשה יומר
מחש שנתן לסומר ס"י ר"ס וכשנא כלוקח למכור אחס מלא מוס כחמי
חמשים וחמשה למור לו אלו-המכיר והמפתח פותח כיון שמכר לו באמונה אין
יכול לחזור בו ועוד חף לס יכול לחזור יחזור כל הגדים :

תשובה הכי נראה שמוס אפי"ג שכל וסמן באמונה אפי"ג שור דלא
מ"ס בש"ס וסמקס רק אין פלוי אונאה אבל מוס שכו"א מקח
קסום חור דא"כ ס"ל לאשמדין יומר רכושא כחשאל וסמן באמונה דל"כ
במוס א"ט חור דנרע מזונא דברי גס יכול לחזור רק כד"י שיראס לסגר
או לקרנז וסס לפולס חור וכן מלאמי ראשי בשש"י מכרי"ס אכלון סי'
כ"ס פס כסמס מכרי"ע גלוגי יפ"ש וכל זה דלא היה יכול להכחין זה
נשחט המקח אבל אם כ"ס יכול להכחין אם י"ס בו מוס או לא ולא הנחין
כמו כפי"ע פי ס"י מבלי מכירה דין ג' ח"ל ויש מי שכתב שח"ס כ"ס
שכלוקח יכול להכחין לאלתר כגון שיכולין לנסותו ולנסותו ולא הקפיד
לפשו"ק וסמ"ע מכר לו ססס אי"ט חור סכ"ל כח"ע וסמ"ע כפי"ר רל"כ
סיק' י' כסס דנר"ז לסק כלכס כללו אין חולק בדבר אכן ראשי כחש"י
מכרי"ן ח"ס ח"ל כ"י פי ד"ס וכחש"י מכרי"ס אכלון סימן ק"ס כחמו
דכרי"ק ס' כאכ וכח"ע שס וסמ"ע דססקו דלא אמרי"ס שסמ"ע זמן
עד כדי שיראס לסגר או לקרנז אלא כחש"י אכל כחמו לפולס חור ולא
מכרי"ס אם שסס כדי להכחין לסגר או לקרנז אי"ט חף דיכול להכחין לא
אמרי"ס שחל וחלקין אדסס זו שחרי"ס כח"ע ולפי"ד אין לחלק אם כשיין
דלין כחן כחלוקה כלל כחש"י וסמ"ע וסמ"ע וסמ"ע וסמ"ע וסמ"ע וסמ"ע
סמ"ע ש"ן חולק בדבר דא"כ לא כ"י מביאו כלל כיון שכו"א נגד כל
כחש"י וכחלוק דלס קודס נגד המקח היה יכול להכחין וזה כפי'
לאלתר כ"י כח"ע ולא כח"ע דמחל חף אם י"ס בו מוס זה אכל
לס כ"י נגד המקח וכח"ע בו מוס חף אם אפי"ג שח"י שח"י זמן מה יכול
לחזור בו וסמ"ע דלס ח"י לו סוד טר"ך כח"ע כח"ע וסמ"ע שח"י
ש"ס לו סוד שכו"א לחור כל ח"סם ש"ס"ך לזכר לכן כל זמן שלא כחש"י
כח"ע לא היה מחילס אכל אם כחש"י כח"ע אז ח"י"ק דמחל וסמ"ע דכח"ע
לא כחש"י כח"ע יכול לחזור בו כח"ע לו כחמו אכל כח"ע כח"ע
בידו לחור כח"ע לי כלל כיון שח"ע אחר קמ כולס ופי"ן כח"ע ס' רל"כ
סד"ק ד' כח"ע כ"י יעקב :

ג ריישר, יעקב בן יוסף עמוד מס 62 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

סמ"ע סי' רמ"ה ס"ק ט"ז

שב"מ ועד"ר : גזו או מוס זה נראה לי
 בה. הכ"מ כתב שם על הרמב"ם בזה
 וז"ל איני יודע מניין לו ואין טעם לדבר
 דהא אפשר לומר דמחילה שחזק משום
 דלא ראוהו ועכשיו שהכיר במוס שבה
 לווח שלא הי' ברעתו מעולם לקבלו במוס
 ואפשר דמיירי במוס הנגלה לעין כל דודאי
 הכיר בה משעה ראשונה ואע"פ שהוא
 אומר מוס זה נראה לי בה והיינו לומר
 שעכשיו ראוהו ולא קודם דמאחר שהוא
 נגלה לעין כל חזן סהדי דמשקר עכ"ל :

ח"מ ג' קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 226 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

כסף הקדשים סי' רל"ב סעי' ג'

יכול לסודים לז"ד לפרטותו של מוס שאינו שלו : (פס"פ סק"י) גם סי"א שעי' יכול להכניסו אין סכנת מוס. ת"מ מודו
 במה שאין דרך התגרים להכניס וכמו חכית יין אין מי שיכניס בהם ספרים בהם חזקת כשערים שאריות יתרים מכפי הראוי
 לביט סוף חוס : אם ידוע שהי' ספרים לדרך או סקונה או כחומר, י"ל שאינו נדר יכול להכניסו כי אם כשהי' יכולים
 להכניסם. ובהנחת חתון גם מעט כגון לפתוח הכלי י"ל דג"כ אינו נדר יכול להכניסו :
 ח"מ ג' קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 189 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ערוך השלחן סי' רל"ב סעי' ה'

ה יש מי שרצה לומר דאם היה המוס דבר שהלוקח
 יכול להבחינו ולנסותו או לטועמו ולא הקפיד לעשות
 כן אינו חוזר דמסתמא מחל אמנם אין עיקר לזה ורבים
 חולקים על זה [מל"מ פט"ו ז"מ סע"מ מהרי"ט ז'] ויש מי
 שרצה לומר דעכ"פ בגשתמש בו אחר שהיה יכול
 להבחינו הוי מחילה ויש עוד מי שרוצה לומר דאם
 קודם גמר המקח היה יכול להבחינו ולא בחן הוי מחילה
 וכל דברים אלו לא נראה לדינא וכבר בררנו בס"י רכ"ח
 סעיף ז' וסעיף ח' דדוקא מעימה הוי מחילה אבל בכה
 שהיה יכול לטעום ולא טעם אין זה מחילה וכ"ש במוס
 האם מחוייב הלוקח להעלות על דעתו שהמוכר אנהו וכי
 באומדנא קלה כזו נחייב את הלוקח שקנה דבר ואח"כ
 נתגלה בו מוס וכן משמע מכל רבותינו הראשונים דרק
 שימוש אחר שנתודע בהמוס הוי מחילה ולא דבר אחר
 וכן עיקר לדינא :

ח (ח"מ ב) אפשטיין, יחיאל מיכל בן אהרן יצחק הלוי עמוד מס 110 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

<< שבוע ב' >>

שו"ע חו"מ סי' רל"ב סעי' ג'

ג [כ] (ג) מהמוכר לחבירו [ה] קרקע או עבד או בהמה או שאר מטלטלין ונמצא במקח מום שלא ידע בו הלוקח מחזירו אפי' לאחר כמה שנים שזה מקח טעות הוא והוא שלא ישתמש במקח אחר שידע במום [ו] י א' אבל (כ) ה' אם נשתמש בו אחר שראה המום ה"ז מחל ואינו יכול לחזור: אין
חו"מ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 188 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שו"ת שבות יעקב ח"ב סי' קס"ו

שאלה כמו ראונו כי לו סתם מציף ואמר לו שמעון מוכר לי סתם זו סתם סבר שהוא סוב ואמר לו ראונו אי מוכר לך סתם זו אכל אין אי פרב לך שהוא סוב כי חולי הוא מציף כאלו מסתפק בדבר ואמר לו שמעון אין אי חסן בערכו שלך וקנאו מעמ אח"כ כאשרסס הדבר שהוא זיוף גמור ורזה שגזון לחזור לו להחזיר לו מעוסיו וראונו אחר שחל לו כיון שאמר אין אי חסן בערכו שלך: **תשובה** חזרתי על כל ל"ד ור"ס ולא מלאמי פזס לימר שחל לו כלל דמה שאמר אי אין חסן בערכו שלך הכונה לפי שכן לורך לערכו שלו כיון שאם אינה חוסו בלי שרבו לך לחזור לו מעוסיו ח"כ לח"כ לורך יחסון בערכו שלו פשיטא אם המוכר יודע שהוא מציף בודאי ופשה פלמו כמסתפק לפי הלוקח דהוי מפצהו גמור ולא גרע מהח דאינא בפרק השיכר אם האומץ דף ס' דא זר ר' יוחנן כמוכר מרס לחזירו ואיל סרה זו נחמיה היא נשכיה היא בעמיה היא רבנא היא וסיס כס מוס אחר וסנפו בין המוצין הרי זס מקח פזום ופרט"י לפי שהכיר הלוקח בשאר מוצין שאין וקסבר הוא ככולן משקר הוכך מקח פזום היא דלדעתה דהכי לא זנן והכי ק"ל להלכה כמבאר נחמיה ס' רל"ב כרי כל היכא שמוכר גורס שיקצס הלוקח אף שאמר לו המוכר שיש יס זס מוס בודאי אסיה הוי מקח פזום וכ"ש שפאלו מלאו כלה ידע דסאקח בטל אלא אף אם נאמר שהמכר סלמו סיה כסתפק בלעת אם הוא מציף או לא מציף כיון שסכסיו נחזורע שהוא מציף וסהלוקח פזס כס ג"כ הסאקח בטל ודעיה לסל דל"י בשים דביד דס מלא מלא רב פט שגל בידקא בלרפאל אול סדר גודל ארסי דחנרי אסל לקמיה דרב נחמן וכו' איל וסל אחיל לי דלתי ^ה ושייט בסודל כסדי איל מחילה כספות הוא אם נוסך אי הוי ידעת לא הוי סכדס וכי כרי להדיא דכל כס"ג מחילה כספות לא הוי מחילה ואף דלא נפלס מלמי מכסוס"י שס כד"ה איל מחילה כספות וכי דלספמיס אסי מחילה כספות הוי מחילה הייט מעפס סכסכו סוס' שס דאף אם הוי ידע המוכר שיכול לחזור לא סיה חוזר דניחא ליה דליקו כסימנ"ס משליכ כאן דמלאס הלוקח כמקח ליקח דבר מציף כאלו הוא סוב בודאי הוא חוזר ואין כאן מחילה כלל זאת ועוד אחרס כיון שכלוקח לא ידע שהוא מציף לא שייך מחילה כלל וכדל"י ככ"ס האומר לחבירו פ"ג שאין לך עלי אונאס רב אמר יס לו אונאס ומפרש בגמ' שפמאל דלא ידע אי איכא אונאס ולא מחל הכי ק"ל כמבאר בחי"ט ס' רכ"ז גדולה מזו פסק הרמב"ם סס"ז מס' מכירה חל ואפי' אם אמר המוכר פ"ג שאין אסח חוזר עלי סמוס כרי זס חוזר עד שיפרוש כמוס כסמכרו וימחול הלוקח או עד שיאמר לו פל מוס שימלא כמקח זס שיפחם דמיו עד כך וקי' קבלמי חוסו שהמוכר לך לידע הדבר שמוחל ויסדח חוסו פכיל וסוכא ג"כ כסחית ס' רל"ב אף שסכור כסב שס דחלוי כפלונסת אי יטול להקנות דבר שאין לו קנאס או לא ככר השיג פליי ככ"י דלשון הרמב"ם מבאר שאינו קן אלא דללמד מדין אונאס וכ"כ סמ"ג שס וכן בסכמת האחרונים דלא ככ"ה שרז"ה לדחוק כזס ליישב דסס סקור ואף לסי דכרי סכ"ה ולשונו שס מ"ג מבאר מדכרי דדוקא כעוס ש"ס כסס כרי ארס שאין מקפידין כמוצין כמ"ג ככ"ה שס אכל מדלי ארס מקפיד שלא לקנוס דבר מציף כחזקס זכס לכן כל פשוט וכדור שסמקח בטל סק' יעקב:

שער המשפט סי' רל"ב אות ב'

דף כ"ה ד"ה 'הנהו קלא חיה' לסו ע"פ וסמ"ל בעלים ע"כ נחם: ב' אחר
 שראם המום ה"ז נחל. צד"י הריב"ז לכתובות דף ע"ב כתב דמאן דמחזין
 מידי לחזרים דחיה נחם אי הוי צמקום שאפשר לראותן לעין ומתחזי לא
 מלי מעין מינ' דאמריק ראה וכתפ"ס ואי הוי נחמא צדכחא דזימין מתחזי
 חימין לא מתחזי מלי מעין ומקא מעות דחליק דילמא לא חזי לס דכין סמנח
 ומקא מעות צמרינ ר"ס קמקא חס ראה ומתפ"ס על זה להציא ראה סמנח
 עכ"ל וכן סוף להדיא צד"י ר"י בן וינא"ט סמנח צמנח לכתובות י"ט
 ודע דאף סיכא דראה ומתפ"ס י"ט חס ומתחזי סמנח מ"י אונחא יחד נסתח
 צמל מקא וסתח מתחזי אונחא וכ"כ סריצ"ט ק"י ח"ג צמנח צמנח
 שער משפט ישראל איסר בן זאב וולף עמוד מס 318 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

גליא מסכת סי' י' בא"ד

מעות אשר נחם לו. אך גבי סמנח-ממין שאין ציניהם טענות דמים כלל
 רק שטענחו על עיקר קניה שאין רטנו שיתקיים כלל ואמריק חזקה אין אדם
 מתפ"ס צממין ופיקר טענתו הוא קצוע שרטנו שיקבל המוכר המקח בחזרה
 שאין כאן קני' כלל מסיקרא הודל ו"ס צו מוס. א"כ בפשיטות שאין לו רשות
 להלוקח להשתמש בשום איפן כלל בקניה זו. דמשתמש שלא ברשות מקרא גולן
 אסילו רואה לשלם שכר שימוש לצעליו אינו ראוי כמו שנאמר חבול ישיב רשע
 גזילה ישלם. וא"כ חס אגחט רואין שהלוקח משתמש צו מוכחא מילחא דפ"כ
 התפ"ס על מוס שיש צו ואינו מקפיד דאל"כ למה נשתמש בדבר שאינו שלו
 ואחזקי לאינשי בגזלנותא לא מחזיקין ואחיה האי חזקה ומרעא לה לחזקה דאין
 אדם מתפ"ס צממין ואמריק מסתמא מחל:

א דוד בן משה מנובוגרודוק עמוד מס 31 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

פתחי תשובה חו"מ סי' רל"ב אות א'

כדי שיראה אמרין דודאי מחל' כ"ל. וכיוצא דעמו כזו לרעה טריסכיא סוכא כטיטס מקובלת כ"מ דף י' ע"כ כ"מ יתר על פתח סוכ' כהר"א במכונן מהם ופוסק' שם עוד דין ג' דאפילו ביותר משתות ונשתמש בו חמר עכ"ל כחולתו וחס הודיעו למוכר ואח"כ נשתמש בו לא אמרין ממלל אונתו חלל עמייב לשלם למוכר מס שנשתמש לו מס שהספיד בתשמישו חס רשם המהלכה לבטל הפקח עש"ס ופ"ל ג"כ ב"י שהם אמרים בדיו אונתו מ"י ס' וכוס"ף עוד דכ"ס לגנין חוס חס גמלל חוס נפקח וקדיע למוכר ואח"כ נשתמש בו כחלם דיכול לחזור ולא אמרין ככ"ס דמחל ולי' לסמור ע"ס גם כמסר דברי משפט ע"ף זכ' כ"ל דברי מח"א חלו מ"ס. ופיין נחזי' נליא מסכת סימן יו"ד כמגזס חוס שהקונס פודיע לסמור חוס חוס כמקונו נח"כ נשתמש בו וי' שם דבר גדול אחר פסק בזה דקונס יכול לסמור הפקח חלל עמייב לשלם מס שנשתמש ופניא רח"ס מדברי טע"ס ב"ס כריסכ"א עכ"כ לגבי אונתו וסוף ז"ל סלריך לחלק על פסק חוס וסוף דבריו דיש לחלק בין סגת אונתו לטענת פומין דכשלתא נשתמש אונתו ח"ף ביתר פתחות מ"ס בוף סמקת דבר כעניא וסיקר טענתו סוף על סופסם דמים ספיר ו"ל דמופיל סדיעס לסמור כ"י טידס חסס טענתם חלל יס"ס מחילס לתביעת פמון חוס לו סוף ולי' יורד סמור ח"כ לסלל סמקת מהמלל חתולס לחלק דפי יתרון סקיבל וסינפס רח"ס סקינל סמקת מהמ"כ

כמסת פומין דלין כיניסס ספנת דמים כלל רק סלינו מתרסס כמיקר סקינל כודאי סלין חוס חומלס כמס סכח"ס לסמור חניעס סמס סיס"ס לו רשום לסשתמש בו וסדכשטמס על כרסך ססתסיס על חומס כ"י ע"ן טס. ונמלס חמנו דברי מהסס אמרים ס"ל דמדי לכו חסדי ולינו מחלק ככך וליחל כדדון סמללס ס"ל ספיס סממספ סמקונס חלל פילס דדין דמי סמכירס כודאי סכנון עס סרכ סגדול ס"ל דלין לסוליל סמקונס ס"ל חולס חס ככר פילס לסמור וסל סמס לסוליל סממור ל"ע כ"י לכחורס דברי סרכ גליא סמכס ס"ל דכריס על טעס סס ופיין נחללס לני מס שנכתבי חוס. ופיין כמסר ארסות סמסס נתיב ל"כ סימן י"ז ס' וי"ל ועוד נלמ"ד דיש לסממק סוכא כמיקר דין זכ' דלס סממס חלל סקונס סוף סממכיס וט"ס סלי' כלל מדין דלס סממסס בו ולי' כלל עמיקר דבר זכ' דלסמור לסממסס בו מלסר דרולס לסמדין ח"ך מורס סיתר לנפסיס דכ"י סמכירו לא סמחור סמסות חומר לו לסממסס בו חלל מ"ס חינו חומלל כפוס חוסן וליחל ככרוליל סודאי רולס לחזור. ומכ"ס חס רח"ס סמסס כדרך כנון חס קנס סוס ונמס סלין כדרך ונלמלס סדך חלל בו חוס ונמס על סמסס כמורס למירו וכדסתו לעמוד על זכ' דכ"ס ח"ך עכ"ס סלל זכ' סממסס בו אחר ערלס סמסס חללס כמס דודאי מחל וסלל חנו רוחין דודאי לא מחל ח"ך סמחול סמכרס מלמסס בו סולך כרגליו ויוליך גידיו סמגלס עס סממס סמלין ולכ"ס ככל זכ' עכ"ל. ולמ"ד לכחורס סמסס כדין סל' טסממסס מחסרון ידיעס ח"י לחזור דלל נמנו ס"ל דכריסס לסיפורין וכיוצא בזה מלחי כמיקס מקובלת ב"ס ד"ל דכ"ס חלל כלוקח אכמ"ס סלי' וסמס סוכרי דכ"י ונרסכי ח"י דלוקח לא מחל על אונתו כיון דמכמ"ס חלל לא סלונ רכנן דל"כ יס חילוק בין לוקח עס סלך לו ח"ס חלל מכמ"ס סמסו דמחיסס בו כ"ל (ומי'ס) חספר לחלק קלט דמלני סמס סכול דין על סמכסיס מכמי סס"ס). וכדין כ"י טסממסס מלח חוסס ערלס סמסס כדרך כנון חס קנס סוס כ"י סמס עס דנקס סליור על סוס סוף חלל כדקדוק דכ"י סוס מ"ס סרוב לא מייך כלל דין זכ' דסממסס בו מחל דסל סוף דכ"י סממסס חלל ונמ"ס למ"ד וס"ל לו סליור על עגלס וכיוצא ח"ך כמיקר כדכר כמממסס סכס חוסס לכחורס סמס דודאי יכול לחזור כנו כחולס יותר סממ"ס כ"י שירלס כ"י כמ"ס כמ"ס רכ"י ס"ן וחס יתר ספיס לו חוסס כ"י ולי' ב' רשום כ"י

חו"מ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 189 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ערוך השלחן חו"מ סי' רל"ב סעי' ד'

מועיל הודעתו דמי הכריחו להשתמש בו ובודאי מחל ואם היה מהמונים אין שימוש מחילה כיון שהודיעו אבל כשלא הודיעו ושימש בו ראיה ברורה שמחל דאף אם לא ידע הדין מ"מ היה לו להודיעו להמוכר [כ"ל] ולי"ס (כלל) ואע"ג דבאונאה כתבנו בסימן רכ"ח סעיף ח' דאין התשמיש ראיה למחילה אף ביה"ב סכרי אונאה שאני התם כיון דבעצם החפץ לא נתאנה אלא בהמקח יכול להיות דהיה סבור שמסתמא ישונו ניהם אבר במום שאין זה החפץ שרצה לקנותו מה היה לו להשתמש בו ושם בארנו ג"כ בזה ע"ש ושימוש שמצד ההכרח כגון שהיה בדרך וכיוצא בזה וראי דאין זה ראיה על מחילתו:

ח (תריס"ב) אפשטיין, יחיאל מיכל בן אהרן יצחק הלוי עמוד מס 110 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ד המוכר לחבירו קרקע או עבר ובהמה ומסלילין ונמצא חוס בהמקח ואין המום בגלוי שבהכרח שראהו הלוקח ומסתמא לא ידע בו הלוקח מחזורי אפילו לאחר זמן ארוך ולא דמי דאונאה במקח דמוס הוי סקח מעות ודוקא שלא נשתמש בו אחר שירע בהמוס והיה ביכולתו להודיע להמוכר אבל אם נשתמש בו אחר שראה את המום והיה יכול להודיע להמוכר ולא הודיעו שחזור בו הרי מחל ואינו יכול לחזור בו ודוקא כשרמקח אינו בעל חי אבל בעל חי אין השימוש ראיה על מחילתו דהיה מוכרח להשתמש בו להרויח על מוונותיו [כ"מ] וכן אם לא נשתמש בהמקח אע"פ שעדיין לא הודיע להמוכר אין זה מחילה כיון שלא נשתמש בו ואם הודיע להמוכר שרצונו לחזור בהמקח ובין כך משתמש בו אם היה הלוקח ת"ח שיודע הדין ששימוש הוי מחילה אינו

ח (תריס"ב) אפשטיין, יחיאל מיכל בן אהרן יצחק הלוי עמוד מס 110 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שו"ת מהרש"ם ח"ג סי' קכ"ח ד"ה ע"ד

ע"ד שאלחו צביון הפלקטורין שדפס עליהם
 כי רק עד ח' ימים יוכל סקונס לדחוס
 טעום מים ועתה צא הקונס אחר טענר זמן
 ותוצע מי מועין. סנה לעכ"ל כיון שדעת סה"ע דאס
 עבר זמן וס"י יכול להצמיח אין לו מי מועין ואף
 דבנסימ כחצ"דוקא צנעתונת צו כצר הצלחי
 צמיצורי לחו"ע מחסרי רדציז ח"ג ק"י ס"י וס"ד ק"י
 קל"ו וס"י קל"ע דצכל גווי סלכס כס"י אלו וגס
 סצחסי טס דעת סרלצ"ד ססנאל צלס"ז צ"ק מי
 צסס סנלירי ק"ס צ" דיעות וצלס"ז צ"י י"ד סנננ
 1 שוואדרון. שלום מרדכי בן משה הכהן עמוד מס 141 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה
 טוס לאונלס אף שאלס לא יתן עוד הענינ כ'
 סנל"ע דגס ציכול להצמיחו חחר איכ אלס ס"י כצר
 וסלס דמי העקס ס"י הדין עס סמוכר גס צלא
 תחלי ואיכ כססתנס סתנלי שאלס ח' ימים אין לו
 מי מועין צע"כ לטפויי אלס טגס קידס כתינת
 אין לו מי וכל תנלי טצמוין קייס ואף דצתנס
 סלא יס"י מי מועין לא ידע דמחיל סרי גס צדיני
 סל סס"ע חקסי כן וצע"כ דלערי דהוי כידע ומחיל כיון
 טצידו להצמיחו וס"כ צזה.

1 שוואדרון, שלום מרדכי בן משה הכהן עמוד מס 142 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שלחן ערוך חו"מ סי' רל"ב סעי' ד'

ד [ז] אין מחשבין פחת המום אפי' מכר לו כלי שזה
 עשרה דינרים ונמצא בו מום המפחיתו מרמיו איסר
 מחזיר את הכלי ואינו יכול לומר לו הילך איסר פחת המום
 שהלוקח אומר יא בחפץ שלם אני רוצה [ט] לוכן אם
 רוצה הלוקח ליקח פחת המום יב (ו) ב' הרשות ביד
 המוכר לומר או קח אותו כמו שהוא או תקח מעותיך
 והחזיר לי מקחי :

ד"ה וס"ד
 חו"מ ג קארו, יוסף בן אפרים עמוד מס 189 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

ערוך השלחן חו"מ סי' רל"ב סעי' ו'

ו' מקח שנמצא בו מום אין מחשבין פחת המום ולקיים המקח אפילו מכר לו דבר ששוה עשרה דינרים ונמצא בו מום המפחיתו מדמייו איסר מחזיר את הכלי ונוטל מעותיו ואין המוכר יכול לומר לו הילך איסר דהלוקח יכול לומר אני רוצה בחפץ שלם ולא דמי לחזרת אונאה עד שתתהוה שהמקח קיים ומחזיר אונאה משום דבעצם

החפץ אין אונאה רק בהמקח משא"כ במום וכן אין הלוקח יכול לכופו את המוכר לקיים המקח ושיחזיר לו פחת המום דהמוכר יכול לומר לו או קח מעוהיך והחזר לי מקחי או לא תתבע ממני פחת המום אבל כשהלוקח רוצה לקיים המקח ולא לתבוע הפחת ה"מקח קיים ואין המוכר יכול לבטל המקח אפי' בשנתייקר הרבה אח"כ במענה כיון שאתה ביכלתך לבטל גם אני ביכלתי לבטלו דביטול המקח הוא מפני טובת הלוקח בלבד כמ"ש בסמ"ק רב"ז באונאה ואף לה"א שם יראה לי דבמום לב"ע אין המוכר יכול לבטל המקח דבאונאה אפשר שלא ידע המקח אבל במום מסתמא ידע :

ח (חו"מ ב) אפשטיין, יחיאל מיכל בן אהרן יצחק הלוי עמוד מס 110 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שו"ת הרדב"ז ח"ג סי' קל"ו

אלף רו (קלו) **שאלה** שאלת ממני אודיעך דעתי ברלובן שמכר לשמעון בגדי משי ובגדי למד ובכללם ג' חתיכות בגד חרוס ואמר לו בתחלה שהן שטופין במי הקרמז אבל בשעת גמר המקח והסקיין מחל שמעון כל הונאם וכל מום שיש במקח זה ושמעון מודה חלל שאומר שהוא לא מחל חלל שאר מומין חלל לא קנס חלל בגדים שטופים במי קרמז ונמלאו שאינם במי קרמז והביא רלובן עדים והעיד אחד מהם שמחל כל דבר המבטל המקח והשני העיד שמחל כל מום ומכר לו אל חלר ואפילו שיהיה עפרא בעלמא . ושמעון אומר כיון שהזכיר לי בתחלה שהם בקרמז עליו סמכתי ודבר זה לא מחלתי :

תשובה הדין עם רלובן ונתקיים המקח ^{אמר החכם} מכמה טעמי חדא

ד זמרא, דוד בן שלמה אבי (רדב"ז) עמוד מס 86 הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

המשך בעמוד הבא

המשך שו"ת הרדב"ז

אחד ובקשן אחד אשכ"ז שכתבו של בגד זה אינו נקטס בגד זה לית לן בה וחזר הכל. וכל מה שכתבתי הוא אשכ"ז לפי הוראה שזמננו וכל שכן. לפי עדות העדים הדבר ברור שהמקד קיים שהרי לדברי העד הראשון אמר לו כל דבר המצטל המקד והרי מחל לו בטול המקד. ולפי דברי העד השני שאמר שמכר לו אל חצר אשכ"ז שיהיה העצמא בעצמא הרי קבל עליו אשכ"ז שיהיה עפר. ואשכ"ז אדרבה משום דאמר הרי הוא עפר אינו כלום שהרי הואש שזאי עפר ודטוחה כתב הרמב"ם ז"ל וז"ל אמר לו חשן זה אינו שום אלא זה אחד על מנת שאין לך עלי הונאה הרי יש לו עלי הונאה שהרי אומר כיון שראיתי שאמר שאינו שום אלא זה ידעתי שאינו מחבין אלא להשביח עד שיפרש כדי ההונאה שיש במקחו וחלי. הא לא קשיא כלל חדא שכבר כתבנו שכל גאון שולח חלקים עליו. וזהו דשאי הכא דאמר לו אל חצר עלומר מה שאחש רואה בין טוב לרע וסבר וקבל. וזהו שכבר נהגו שש"י לשון זה ר"ל אל חצר מחקקים כל מקד ואין עושן לא מוס ולא הונאה וכבר כתבנו שכל סמו"מ ע"ד מנהג המקיס הוא. ואין כאן הכחשת עדות כיון שגייסס אומרים שהטובה היתה שלא יוכל לחזור עליו ואפשר כי שתי הלשונות אמרו אחד חפס לו חתלה כלשון והשני חפס לו סוף כלשון ולא דקו זה כיון שעדות שניהם כולן אל מקד אחד דלא נרע מזה אומר מאשים זה אומר חסד דנוחן לו מנה ממנה נפסק וברור הוא. הילכך מכל הלין טעמי אני אומר שהמקד קיים ואין שזעין יכול לחזור על ראובן כלל. והוי יודע דהיכא דהוי דהין עם שמשון

ד' זמרא, דוד בן שלמה אבי (רדב"ז) עמוד מס 87הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה

שמש שכתב הרמב"ם זכרונם לברכה ערך פ"ו מהלכות מתיבס וז"ל ואם פירש המוכר ואמר על מנת שאין אחת חזר עלי במוס כרי זה חזר עד שיפרש סמוס שיש בממכרו וימחול הלווקה או עד שיאמר לו כל מה שימצא במקד זה הפוחת דמיו עד כך וכך קבלתי אותו שהמחל לך ידע הדבר שימחול לו בו ויפרש אותו כמו המפרש בסוגיא עד כאן. הולך הרב זכרונם לברכה להשיטתו שאין אדם מהחייב בדבר שאינו קאב וכל גאון שולח ראשונים ואחרונים חלקים עליו הראש"ם וסראב"ד וסראב"ן וסראב"א וסראב"ש ז"ל ויש להם סכרע מכונות הגמרא ועוד שאשכ"ז הרב ז"ל מודר לפי שכבר נהגו למחול כל הונאה וכל מוס כלשון מה והמנהג מבטל לפי אשכ"ז מנהג הסמריין והספיין וכל שכן מנהג סוחרים וכן כתב הרב ז"ל שכל המושא והמחן על מנהג הסמריין הוא סומך. חדש-שאשכ"ז שמשון אין פוען עשס וז' אלא שאמר שאין מוס זה בכלל המומין אשר מחל ולכאורה היה מראה בדבריו הדיה דכמורל לא ספסייה דשחמתיים וימצאה לנהג או עדים של שקמה וממלא יזה דהין זה המין אשר מכר לו וכל אחד יכול לחזור בו. אבל כד משיית בה שפיר השכח דלא דמיא כלל מבסס טעמי חדא שהרי מכר לו בגד של שפיניעין אדום וכן הוא אלא שהגון שלו יולא מעט ול ידי שפשוף ואם כן אין זה מין אחד אלא מוס יש בו שיואל כגון שלו על ידי שפשוף וברי הוא מחל המוס. ומודה אני שאם שבר לו בגד של סמוס וממלא של שבעים שאין זה המין שמכר לו. א כיון שס סמוס אפשר לעמוד עליו מיד על ידי ששפשוף בו בשפת חלוקה ולא עשה כן ודאי מחל. או שרצה להטעות את המוכר כדי שיחקה המקד של בגדי המשי ופאר הבגדים ושל בגד זה יתבטל ולא הספיק דודאי אם לא היה ראובן יודע שחמל מוס זה לא היה מוחן לו שאר סגנדים הילכך ודאי כיון שלא בדק מחל. ודקדקתי כן מלשון הרמב"ם ז"ל שכתב עלם דרך דלעיל כל אחד מהם יוכל לחזור בדברו שאין זה המין שאמר למכור לו משמש טעמין לא משך דאם משך היה לו לומר כל אחד מהם יוכל לחזור בו אלא דאם משך ודאם שאין זה המין אשר אמר לו ופסק מחל ואין יכול לחזור. וכי חיימא יש חילוק בין הדבר הגררה לפע לדבר שארץ משמש להבחין. הא ליחא שכתב בעל מגיד משנה ח"ל ויש מי שכתב שאם היה הדבר שהלוקח יוכל להבחין לאחור כגון שיתלין לבסותו ולמועטו ולא הקפיד לפסות כן וכמוכר מכר לו סחם אינו יכול לחזר בו עד כאן. ולא כתב שום חולק ובודאי כי דברים של טעם הם. וכי חיימא הכא מוסס דמכר לו סחם אבל בדיון דין שאמר לו סחם שטיפים בקדמו עליו סמך ולפיכך לא בדק. הא לא קשיא כלל דכיון דבשעת גמר המקד אמר לו על מנת שאין לך עלי הונאה ולא מוס לא נרע מן מכר לו סחם וביס לו לבדוק. וכו' דהיכא דכתיב' לפיל מלשון הרמב"ם ז"ל איירי בשפרש שאמר לו שחמתיים או עדים של זית כפירוסו. וזו איכא טעמא אחריניא לקיים פקח או שפיר האליך שמשון סגנדים לחסותו ומראה אוחס לקוים ומשפשוף בו ורואה שיואל הגון שלו. וסיס זמן מרובה בין הסכרס והעמדה בדין ובודאי מחל ודמיא ממש לסא דכתב הרמב"ם זכרונם לברכה אבל אם נשחמש בו אחר שרואה סמוס הרי זה מחל ואינו יכול להחזיר ע"כ. וזו איכא טעמא אחריניא שהכל כולך אחר חתום המקד וביא שעת סקנין או המשיכה וכיון דבאותה שעת לא אמר לו כלום אלא אדרבא אמר לו על מנת שאין לך הונאה ולא מוס ופסק אין יכול לחזר כי מה שאמר לו בחתלה אינו אלא ספומי מילי בעצמא ולכשיחא את מקדו וביס לו לראובן לפרש כל המומין אי מוחל על מנת שיהיה קדמו כלאשר אמרת לי בחתלה דאשכ"ז דקיימא לן דקוים סחם בלא מוס הוא קוים שאני הכא דפירש לו על מנת שאין לך עלי מוס ואי יודע שאשכ"ז לא היה שמשון מוחל המוס היה הוא לריך להביא ראיה שאינם שטופים במי סקדמו. ומה שיואל הגון ע"י שפשוף חין ראיה כלל כי אני ראיתי בגדים של גרנאל ויואל הגון ע"י שפשוף אבל הדבר חלוי בלשונות סלביסס ואם כל ראובן להוילא משמשון על רחובן הראיה. עוד לריך שחדש באפי' לדברי שמשון אם ירצה ראובן אומר סחזיר לי כל המקד ולא מלי שמשון למימר הבגד שיתאל בו סמוס אחר כך אבל שאר סגנדים יחקהים בהם המקד כיון שהכל הוא בזמן

ד' זמרא, דוד בן שלמה אבי (רדב"ז) עמוד מס 87הודפס ע"י תכנת אוצר החכמה